

МОТИВАЦІЙНА СПРЯМОВАНІСТЬ У ВИБОРІ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Лесік І.М.,

*доктор філософії, доцент кафедри економічної теорії і суспільних наук,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

Пурдик В. А.,

*здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

Синельников В.В.,

*здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

Досліджено питання сутності мотивації та її вплив на вибір закладу вищої освіти. Узагальнено характерні особливості мотиваційної спрямованості. Визначено основні пріоритети про виборі місця навчання. Окреслено ризики та перспективи для закладів вищої освіти в Україні.

Ключові слова: мотивація, освіта, абітурієнт, рекрутинг

Система освіти, перебуває у прямій залежності від суспільних умов,

зумовлених потребами, завданнями та можливостями держави забезпечувати її організацію, розвиток та конкурентоспроможність. На мікрорівні освіта сприяє соціалізації, економічній самозабезпеченості, соціальній мобільності, а на макроекономічному рівні, через валовий внутрішній продукт, сприяє не тільки економічному росту а й захисту національних інтересів.

Країни на різних етапах розвитку можуть зіткнутись з проблемою нестачі робочої сили, міграцією кваліфікованих кадрів до держав найбільш стабільних та розвинутих. Усвідомлюючи такого роду проблеми країни до своїх стратегічних завдань у довгостроковій перспективі включають питання рекрутингу іноземних студентів на навчання у заклади вищої освіти (ЗВО), які в подальшому допоможуть вирішити питання нестачі кадрів. Можливим це стає тільки за наявності цілої низки передумов, які необхідно вивчити як перспективи та загрози для України зокрема, яка щороку втрачає можливість навчати студентів у вітчизняних ЗВО.

Доступність вищої освіти, сьогодні, є одним із базових показників, які вивчаються світовими експертами при вивченні «Індексу людського розвитку» (ІЛР). Між Україною та іншими країнами залишається значна асиметрія, коли йдеться про благополуччя населення. Дитина, народжена у Норвегії – країні з найвищим ІЛР – ймовірно проживе понад 82 роки і навчатиметься майже 18 років. Водночас хлопчик, народжений в Україні, найімовірніше проживе 63 роки і присвятить навчанню 12 років. Хоча значна нерівність виникає у багатьох країнах, включаючи деякі найзаможніші країни, у середньому такі країни, як Україна, де фіксується нижчий рівень людського розвитку, мають найбільші розбіжності [1].

Вибір майбутньої професії, яка в подальшому визначатиме набір компетенцій, рівень затребуваності, соціальний статус та рівень життя, є достатньо складним і відповідальним рішенням для кожного. Саме тому мотивація до навчання за обраною спеціальністю відіграє важливу роль.

Мотивація до навчально-пізнавальної діяльності – це довготривала дія на суб'єкта навчально-виховного процесу з метою зміни за заданими критеріями

ціннісних орієнтацій та інтересів, формування мотиваційного ядра, і, тим самим, розвитку професійного його потенціалу. Ця дія може бути реалізована за допомогою певного механізму формування мотивації, який теж має враховувати специфіку майбутньої професійної діяльності суб'єкта. Під механізмом формування мотивації розуміється сукупність закономірних зв'язків і стосунків, що обумовлюють процес засвоєння соціальних цінностей, норм, правил поведінки, вироблення специфічних для індивіда ціннісних орієнтацій та установок у сфері професійної діяльності [2].

Вивчення мотиваційних аспектів у дослідженнях науковців можна узагальнити через такі чинники:

- держава зі своїм соціально-економічним та політичним станом; соціум зі своїми суспільними відносинами (економічними, політичними, правовими, моральними, релігійними тощо);
- професійна діяльність зі своїми потенційними можливостями самореалізації, досягнення конкретної мети;
- та реалізація особистих прагнень [3].

Результати опрацьованих нами емпіричних даних, щодо факторів, які вплинули на формування мотиваційних аспектів при виборі ЗВО, отриманих в ході опитування за допомогою анкетування на базі платформи Survio, дають підстави зробити такий висновок, що:

- держава, через її опосередкований вплив та депопуляризацію вищої освіти залишається стабільно низьким мотиватором до вступу у вітчизняні ЗВО. Для прикладу вплив засобів масової інформації (радіо, газети та телебачення) залишається стабільно низьким та не виходить за межі 3,5% ;

- професійна діяльність за результатами нашої оцінки була визнана одним з ключових факторів при виборі ЗВО. Адже протягом 2015-2016 н.р. – 2019-2020 н.р. років провідну позицію серед факторів впливу зазначено престижність закладу та можливість отримання бажаної професії (32,8%; 35,1%; 34,2%), а також наявність друзів та знайомих, які мають певне відношення до університету

(17,0%; 29,5%; 32,8%);

- реалізація особистих прагнень була зафіксована у питанні «У якому напрямі найбільше розвиваються Ваші здібності у закладі вищої освіти?», серед обраних варіантів : академічні та інтелектуальні становили - 70,7%, творчі - 19,0%, художні - 1,7%; спортивні - 8,6%. Що відображає в окремих випадках обрану спеціалізацію «Графічний дизайн» та «Комп'ютерна графіка» але здебільшого свідчить про отриману можливість всебічно розвиватись.

Результати аналітичної оцінки статистичних даних дозволили зробити висновок щодо престижності вітчизняної освіти. А саме, за нашими розрахунками, чисельність абітурієнтів, які обирають для навчання іноземні заклади вищої освіти з 2008-2018рр., що зросла більше ніж у 3 рази, свідчить про відсутність державної стратегії по забезпеченню системи вищої освітньої абітурієнткою базою, стратегії підвищення її конкурентоспроможності, формування кадрового потенціалу тощо (рис.1).

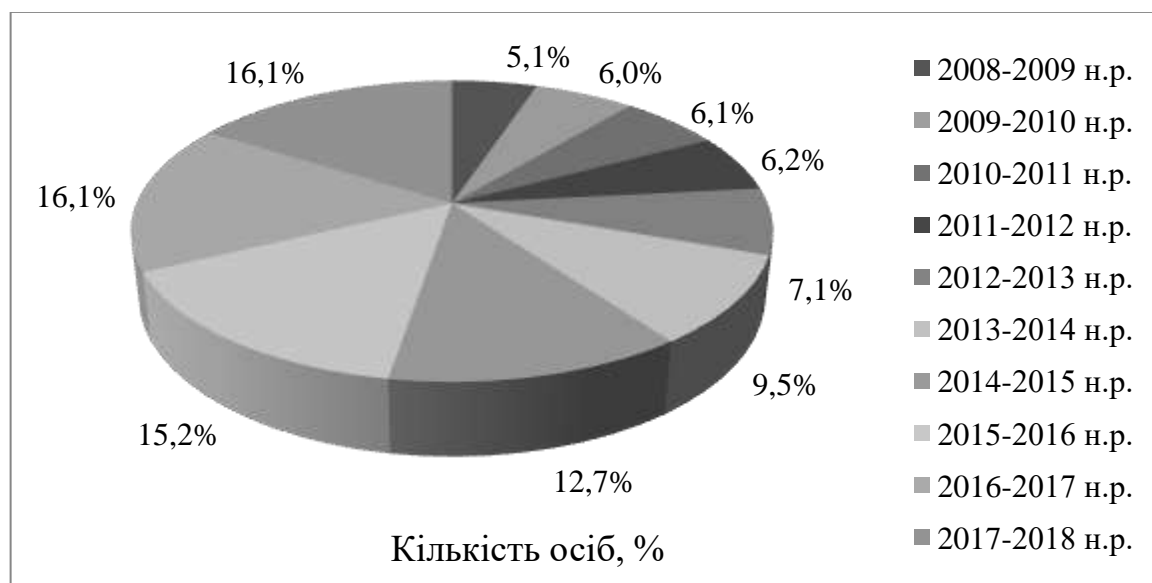

Рисунок 1. – Питома вага абітурієнтів з України, які обрали для навчання іноземні ЗВО (навчальний рік)

Результати наведених даних підтверджують депопуляризацію вищої освіти та вітчизняних ЗВО, а також серйозність ректурінгу з боку іноземних держав з метою залучення іноземців на навчання до власних освітніх установ. За результатами нашого опитування серед переваг у виборі іноземних ЗВО були

названі : якість освіти, вартість навчання, диплом європейського зразку, мовна практика та відсутність ЗНО.

Отже, результати досліджених теоретичних та практичних аспектів мотиваційної аналітичної оцінки, надають підстави стверджувати, що тенденція відтоку студентів до іноземних ЗВО збережеться у найближчій перспективі, якщо з боку держави не будуть прийняті комплексні заходи щодо посилення мотиваційної спрямованості у виборі вітчизняних освітніх закладів, підвищення конкурентоспроможності, престижності вищої освіти. Формування мотиваційної спрямованості необхідно започатковувати на ранніх етапах формування індивідуальних якостей особистості з орієнтацією на бажання, вміння, здібності через осередки, серед яких : сім'я, друзі, однолітки, волонтерські організації а також враховувати, те що в інформаційному суспільстві визначний вплив мають Інтернет ресурси.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Лесік І.М. Соціально-економічні аспекти розвитку суспільства / І.М. Лесік // Вісник аграрної науки Причорномор'я. – 2018. – Вип. 4 – С. 11-17. DOI: 10.31521/2313-092X/2018-4(100).

2. Полюк В. С. Формування мотивації у процесі професійної підготовки персоналу прикордонного відомства / В. С. Полюк // Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна». - 2012. - № 6. - С. 127-130.

3. Будник С. М. Формування професійної готовності офіцерів-прикордонників до творчого вирішення завдань управлінської діяльності : дис. канд. психол. наук : 19.00.07 / С. М. Будник. – Хмельницький, 2006. – 227 с.

***Annotation:** The concept of motivation and its impact on the choice of a higher education institution was explored. The characteristic features of motivational orientation are generalized. The basic priorities in a choice of a place of training are defined. The risks and prospects for higher education institutions in Ukraine are outlined.*

***Key words:** motivation, education, entrant, recruiting.*